

Alneskolan
Norra skepparvägen
891 78 Bonässund

2010-12-15

Dnr 43–2010:2569

Skolbeslut för Förskoleklass och Grundskola

efter tillsyn av Alneskolan
i Örnsköldsviks kommun

Eric Mattsson
Alneskolan
Norra skepparvägen
891 78 Bonässund

Tillsyn i Alneskolan

Förskoleklass
Grundskola 1–9

Helhetsbedömning och beslut

Skolinspektionens tillsyn fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Granskningen avser inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolan. Istället har en bedömning gjorts av i vilken utsträckning skolan, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i detta beslut grundas på de dokument som Alneskolan och Örnsköldsviks kommun skickat in, de verksamhetsredogörelser de lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten.

Vid Alneskolan når 70 % av eleverna målen i alla ämnen i årskurs 9 år 2010. Skolinspektionen bedömer därför att skolan behöver vidta åtgärder för att alla elever ska ges förutsättningar att lägst nå målen i alla ämnen.

Flertalet av de bristområden som Skolinspektionen identifierat vid Alneskolan har stark koppling till det ledningsansvar som vilar på rektorn vid skolan. Som ett led i det pedagogiska ledarskapet behöver rektorn skaffa sig en större förtrogenhet med lärarnas undervisning. För att kunna göra aktiva prioriteringar behöver rektorn även i högre grad följa upp och utvärdera skolans måluppfyllelse. Rektorn behöver tydligare följa upp, utvärdera och initiera förändringar inom de områden som har betydelse för måluppfyllelsen, samt sammanställa och analysera elevernas kunskapsutveckling och resultat. Detta för att både synliggöra väl fungerande insatser och för att inom ramen för det dokumenterade kvalitetsarbetet kunna identifiera om särskilda utvecklingsinsatser behöver sättas in.

Skolan har vidare särskilt behov av att förbättra kunskapsuppföljningen kring de enskilda eleverna och dokumentationen av elevernas möjligheter till kunskaps-

utveckling inom ramen för IUP. Elevernas kunskaper och färdigheter behöver tydliggöras i förhållande till de nationella målen tillsammans med en utförligare beskrivning av vad skolan ska göra för att stödja elevens utveckling.

Skolinspektionen har i tillsynen av Alneskolan identifierat följande brister som ska åtgärdas

- Alla elever ges inte möjligheter att nå lägst målen att uppnå i samtliga ämnen. (Lpo 94, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen).
- Rektorn säkerställer inte i tillräckligt hög grad att lärarna följer och arbetar efter de nationella målen i varje ämne som eleven får undervisning i. (Lpo 94, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag; avsnitt 2 Mål och riktlinjer; avsnitt 2.8 Rektors ansvar).
- Lärarna följer inte regelbundet upp och utvärderar elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav. (Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg).
- De individuella utvecklingsplanerna med skriftliga omdömen uppfyller inte författningarnas krav. (7 kap. 2 § grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte tillräckligt ansvar för att skolans resultat regelbundet dokumenteras och utvärderas som ett led i skolans systematiska kvalitetsarbete. (2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94, 1 Den enskilda skolans utveckling och 2.8 rektors ansvar. Förordning om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.).
- Alneskolan har inte en plan mot kränkande behandling som uppfyller kraven i författningarna. (14 a kap. 8 § skollagen, Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling).
- Rektorn säkerställer inte att betyg alltid sätts enligt grundskoleförordningens krav. (7 kap. 8 § grundskoleförordningen).
- Rektorn tar inte ansvar för att säkerställa att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar. (2 kap. 3 § särskoleförordningen).
- Språkvalet genomförs inte i enlighet med författningarnas krav. (2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen).
- Skolan har inte en utbildning som är avgiftsfri för alla elever. (4 kap. 4 § skollagen).

Bedömningarna redovisas i bilaga 2

Tillsyn i skolan
Datum: 2010-12-15
3 (3)
Dnr 43–2010:2569

Rektor och Örnsköldsviks kommun har ansvar för att skolornas brister åtgärdas. Redovisning ska lämnas till Skolinspektionen senast tre månader från den dag beslutet för Örnsköldsviks kommun meddelas. Skolinspektionen kommer då att följa upp beslutet. Skolinspektionen förutsätter dock att rektorn och Örnsköldsviks kommun snarast vidtar åtgärder för att rätta till bristerna. Skolinspektionen kan komma att tidigare än angivet datum begära att få ta del av arbetet med att åtgärda bristerna.

I ärendets slutliga handläggning har utredarna Kjell Holmberg och Mårten Olsson, samt undervisningsrådet Ulrika Svedmark deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Elisabeth Ahlgren

Enhetschef

Ulf Pantzare

Utredare

Bilagor:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen och beskrivning av skolan

Bilaga 2 Tillsynsprotokoll och bedömningar för Alneskolan

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför tillsyn i Örnsköldsviks kommun under hösten 2010. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolor i kommunen. Skolinspektionen besökte Alneskolan den 9 november 2010.

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. Skolbeslutet kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

När tillsynen har genomförts i hela kommunen sammanställs iakttagelser och bedömningar som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen i ett beslut (slutligt beslut). Skolbesluten från samtliga skolor i kommunen fogas då till det beslutet som bilagor. Skolinspektionen kommer att följa upp vilka åtgärder som vidtagits i anledning av påtalade brister senast tre månader efter att kommunbeslutet meddelades.

Tillsynen inriktas mot fyra huvudområden: **måluppfyllelse och resultat, pedagogisk ledning och utveckling av skolan, skolans lärandemiljö** samt **enskild elevs rätt**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet.

Den nya skollagen trädde i kraft den 1 augusti 2010, men 1985 års skollag ska fortsätta att tillämpas fram till den 1 juli 2011. Det innebär att 1985 års skollag är utgångspunkten för Skolinspektionens tillsyn och granskning fram tills dess.

Underlaget för Skolinspektionens bedömning är dels dokument från kommunen och skolan, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades rektorn, lärare, annan personal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts.

Rektorn har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Beskrivning av Alneskolan

Tabell 1.: Antal elever på Alneskolan

Antal elever	Alneskolan
Förskoleklass	29
Grundskola	361
Särskoleelever	2

Källa: Skolans rektor, Eric Mattsson

Alneskolan ligger i Östra skolområdet tillsammans med tre andra grundskolor. Skolområdet samordnas av en skolområdeschef.

Skolan är organiserad i förskoleklass till och med årskurs 2, årskurser 3–4, årskurser 5–6, samt årskurserna 7, 8 och 9.

Vid skolan finns gruppleddare vid varje arbetslag, med ansvar för administrativa sysslor. Gruppleddarna ansvarar även för informationsöverföring mellan rektorn och arbetslaget.

Tillsynsprotokoll för Alneskolan

Rutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. Bedömningar och motiveringar för detta redovisas i det följande.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskaper

Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Fokus på skolans uppdrag

Lärarnas bedömning och utvärdering

Rektorns ansvar för uppföljning och utvärdering

Skolans lärandemiljö

Fokus på lärande

Tillit till elevens förmåga

Trygghet och studiero

Enskild elevs rätt

Bedömning (och betyg)

Undervisningstid och val

Särskilt stöd

Studie- och yrkesvägledning

Avgifter

Rektorns beslutsfattande

Huvudområde: Måluppfyllelse och resultat**Bedömningsområde:** Kunskaper**Bedömning:**

Alneskolan måste genomföra ytterligare insatser för att ge alla elever möjlighet att nå lägst mål att uppnå i alla ämnen.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.2 Kunskaper, Mål att uppnå i grundskolan, 2 kap. 6 § grundskoleförordningen.

Motivering:

Skolverkets statistik visar att det genomsnittliga meritvärdet för avgångsklassen vid Alneskolan de senaste två åren legat ungefär i nivå med kommunen i övrigt. Meritvärdet år 2010 var 201,8, vilket ligger strax under värdet 2009. Riksgenomsnittet år 2010 var 208,8. Skillnaden i meritvärde år 2010 mellan pojkar och flickor var noterbar, flickorna hade 194,8 medan pojkarna hade 210,9 i meritvärde. Totaltrenden för meritvärdet baserad på de senaste tio årens resultat är svagt nedåtgående. Andelen elever som 2010 nått målen i samtliga ämnen i årskurs 9 var 71 procent, vilket ligger under kommunens 82 procent och rikets 77 procent.

Ur skolans kvalitetsredovisning eller andra sammanställningar går inte att utläsa hur stor andel av eleverna vid skolan som når de mål som anges för utbildningen utöver det som redovisas för årskurs 9. Av uppgifter från skolan framgår dock att vid nationella prov i årskurs 5 år 2010 nådde 79 procent av eleverna kravnivån i svenska, 74 procent nådde kravnivån i engelska och 81 procent kravnivån i matematik, vilket genomgående är en höjning av resultaten i förhållande till föregående år. Vid nationella prov i årskurs 3 år 2010 nådde samtliga elever kravnivån i svenska och matematik.

Skolinspektionen bedömer att skolans måluppfyllelse behöver öka. Skolan måste förbättra sitt systematiska kvalitetsarbete och analysera måluppfyllelsen i de olika ämnena. Även lärarnas samverkan för att ge eleverna möjlighet att få överblick och se sammanhang behöver förbättras.

Sammanfattningsvis kan konstateras att kunskapsmålen inte nås av samtliga elever vid Alneskolan. Därför finns det utrymme för resultatförbättringar och Skolinspektionen bedömer att skolan måste genomföra ytterligare insatser för att ge alla elever möjlighet att nå kunskapsmålen i alla ämnen.

Huvudområde: Pedagogisk ledning och utveckling av skolan

Bedömningsområde: Fokus på skolans uppdrag

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn behöver säkerställa att lärarna i högre grad följer och arbetar efter de nationella målen i varje ämne som eleven får undervisning i.

Författningsstöd

Lpo 94, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag; avsnitt 2 Mål och riktlinjer; avsnitt 2.8 Rektors ansvar.

Motivering

Vid intervjuer med rektorn och lärarna vid skolan framgår att rektorn inte säkerställer att lärarna arbetar utifrån de nationella målen i alla ämnen. Rektorn har delvis genom klassrumsbesök och medarbetarsamtal, samt via lärarnas dokumentation tagit del av hur lärare arbetar utifrån de nationella målen. Rektorn anger att ambitionen är att besöka undervisningen i betydligt större omfattning än i dag och att denne är medveten om vikten av detta för att kunna fungera som pedagogisk ledare. Rektorn vid Alneskolan saknar även kännedom om lärarnas kunskapsuppföljning och utvärdering avseende varje individ, ämne och årskurs. Rektorn efterfrågar enbart resultat från nationella ämnesprov och signaler om vilka elever som riskerar att inte nå målen i något ämne.

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering

Bedömning:

Lärarna behöver regelbundet följa upp och utvärdera elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen utifrån kursplanernas krav.

Författningsstöd:

Lpo 94, 2.7 Bedömning och betyg.

Motivering:

Vid Alneskolan är uppföljning, utvärdering och dokumentation av elevernas kunskapsutveckling och resultat ett utvecklingsområde enligt rektorn och lärarna. Bland de yngre eleverna förekommer det att lärare inte kontinuerligt dokumenterar och följer upp elevernas kunskapsutveckling på individnivå i andra ämnen än matematik, svenska och engelska.

Bedömningsområde: Lärarnas bedömning och utvärdering**Bedömning:**

Skolans individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen behöver förbättras.

Författningsstöd:

7 kap. 2 § grundskoleförordningen.

Motivering:

Vid Alneskolan uppger rektorn och personalen att individuella utvecklingsplaner upprättas för samtliga elever, samt att utvecklingssamtal genomförs varje termin med samtliga elever och vårdnadshavare. Av uppgifter från skolan framgår dock att skriftliga omdömen inte ges i alla ämnen eleverna får undervisning i.

De individuella utvecklingsplaner med skriftliga omdömen som Skolinspektionen tagit del av varierar i kvalitet. I vissa av de omdömen som upprättas framgår inte elevernas kunskaper, utan enbart vad man i undervisningen strävat efter att utveckla. Andra versioner saknar en koppling mellan de skriftliga omdömena och de framåtsyftande insatserna. Formuleringar används i vissa versioner där kunskapsutvecklingen beskrivs som negativ, oförändrad eller positiv, utan närmare beskrivning kring hur detta ska tolkas. Elevernas styrkor kan också beskrivas mycket kortfattat med enstaka substantiv som gitarr eller att umgås med hunden. Vid de framåtsyftande delarna kan exempelvis anges att eleven ska skärpa till sig eller att eleven ska sitta still. Lärarnas uppdrag begränsas i ett par exempel till att lära ut som tidigare trots att eleven beskrivs ha problem att tillgodogöra sig undervisningen.

Även när eleverna har blockläsning (ämnesövergripande undervisning i samhälls-orienterande ämnen och naturorienterande ämnen i ämnesblock) är utgångspunkten att den individuella utvecklingsplanen ska innehålla skriftliga omdömen om kunskapsutvecklingen i varje ämne som eleven får undervisning i. Det kan dock vara rimligt att man i de lägre årskurserna ger de skriftliga omdömena i ämnesblock om man bedriver en ämnesövergripande undervisning. Från och med årskurs fem då det finns mål att uppnå i alla ämnen ska dock skriftliga omdömen ges i varje ämne.

För vidare arbete se Skolverkets allmänna råd: SKOLFS 2009:16, "Allmänna råd för den individuella utvecklingsplanen med skriftliga omdömen".

Bedömningsområde: Rektors ansvar för uppföljning och utvärdering**Bedömning:**

Rektorn behöver ta ett större ansvar för att skolans resultat regelbundet dokumenteras och utvärderas som ett led i skolans systematiska kvalitetsarbete.

Författningsstöd:

2 kap. 2 § skollagen, Lpo 94 1 Den enskilda skolans utveckling, 2.8 Rektors ansvar, Förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.

Motivering:

Skolan redovisar förutsättningarna för och arbetet i verksamheten i kvalitetsredovisningen. Analys av arbetet med tillhörande förslag på förbättringsåtgärder utifrån arbetslagens perspektiv finns också. Enkätresultat gällande årskurs 9 som beskriver barns och ungas psykiska hälsa redovisas särskilt som underlag för bedömning av måluppfyllelsen kring normer och värden. Ur skolans kvalitetsredovisning eller andra sammanställningar går dock inte att utläsa hur stor andel av eleverna vid skolan som når de mål som anges för utbildningen utöver det som redovisas för årskurs 9. Baserat på arbetslagens redovisning av de behov man ser så beskriver rektorn en sammanfattning av analyser och slutsatser. Ur denna går dock inte att utläsa vilka åtgärder skolan avser att vidta för ökad måluppfyllelse. Vid intervju med lärare som undervisar de äldre eleverna så framkommer att dessa anser att arbetet med kvalitetsredovisningen inte nyttjas för att styra mot skolans utvecklingsbehov. Vid intervju med företrädare för elevhälsan för skolan framkommer att dessa anser att elevhälsoarbetet inte utvärderas i tillräcklig omfattning.

Sammanfattningsvis behöver rektorn ta ett större ansvar för att skolans resultat utvärderas regelbundet och använder detta underlag för att nå de nationella målen. Skolans kvalitetsredovisning behöver också förbättras för att kunna vara det stöd i utvecklingsarbetet den är tänkt att vara. För stöd i utformningen av kvalitetsredovisning, se Skolverkets allmänna råd för kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. (SKOLFS 2006:18).

Huvudområde: Skolans lärandemiljö**Bedömningsområde:** Trygghet och studiero**Bedömning:**

Rektorn måste se till att skolans målinriktade arbete för att förebygga och förhindra kränkande behandling dokumenteras i en plan mot kränkande behandling som uppfyller författningarnas krav.

Författningsstöd:

14 a kap. 8 § skollagen, Förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.

Motivering:

Enligt skollagen ska det upprättas en årlig plan mot kränkande behandling och enligt diskrimineringslagen ska det upprättas en likabehandlingsplan. Dessa planer kan slås samman, vilket är gjort vid Alneskolan. Av de dokument Skolinspektionen tagit del av framgår att planerna är uppdelade så att det främjande och förebyggande arbetet, samt rutiner vid incidenter finns beskrivna i den skolområdesövergripande planen för Östra skolområdet.

Skolan har utöver den områdesövergripande planen även tre olika lokala varianter av årliga planer som komplement. Ingen av dessa planer innehåller dock en redogörelse för hur de planerade åtgärderna föregående år har genomförts. Endast den variant som avser de äldre eleverna i årskurs 7-9 innehåller specifika insatser som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året.

Elevhälsan framhåller vid intervju behovet av en sammanhållen plan för hela skolan i syfte att förebygga och förhindra kränkande behandling.

Av intervju med elever och rektorn framkommer vidare att eleverna inte medverkat i upprättande av den områdesövergripande planen. De äldre eleverna i årskurs 7-9 har inte heller medverkat i upprättandet av den lokala varianten, vilket är ett utvecklingsområde på skolan enligt rektorn.

För stöd i arbetet se Skolverkets allmänna råd för att främja likabehandling och förebygga diskriminering, trakasserier och kränkande behandling (SKOLFS 2009:38).

Huvudområde: Enskild elevs rätt**Bedömningsområde:** Bedömning och betyg**Bedömning:**

Rektorn måste säkerställa att betyg sätts enligt grundskoleförordningens krav.

Författningsstöd:

7 kap. 8 § grundskoleförordningen.

Motivering:

Tillsynen visar genom stickprovskontroll och av intervju med de äldre eleverna i årskurs 7–9, att de lokala betygskriterierna vid Alneskolan inte alltid stämmer överens med de nationella betygskriterierna. De lokala betygskriterierna i ämnet Idrott och hälsa som förmedlas till eleverna beskriver exempelvis att för betyget väl godkänt krävs att eleven har god kondition. Samtidigt saknas andra kriterier som exempelvis att för godkänt betyg krävs hantering av nödsituationer i och vid vatten, samt kunskaper i

livräddande första hjälp. Skolan behöver därför se över sina lokala betygskriterier för att säkerställa att de överensstämmer med förordningens krav i alla ämnen.

Bedömningsområde: Undervisningstid och val**Bedömning:**

Rektorn måste säkerställa att varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Författningsstöd:

2 kap. 3 § särskoleförordningen.

Motivering:

Rektorn och lärarna beskriver att skolans elever som är mottagna i den obligatoriska särskolan undervisas integrerat med grundskolan och följer samma timplan som grundskolans elever.

Timplanen för grundsärskolan omfattar enligt särskoleförordningen väsentligt fler timmar i ämnena hem och konsumentkunskap, idrott och hälsa, musik och slöjd.

Bedömningsområde: Undervisningstid och val**Bedömning:**

Skolan måste se till att språkvalet genomförs i enlighet med författningarna.

Författningsstöd:

2 kap. 17–18 §§ grundskoleförordningen.

Motivering:

Ur Alneskolans språkvalsblankett och vid intervju med rektorn framkommer att eleverna inte kan välja enbart ett av ämnena svenska eller engelska vid sidan av spanska, tyska och svenska som andraspråk.

Som alternativ till moderna språk ska eleven enligt grundskoleförordningen erbjudas att välja bland annat svenska eller engelska som egna ämnesalternativ. Inget hindrar dock att undervisningen genomförs samordnat om detta är lämpligt.

Bedömningsområde: Avgifter**Bedömning:**

Skolan måste se till att utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag för enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna.

Författningsstöd:

4 kap. 4 § skollagen.

Motivering:

Elever och rektorn vid Alneskolan beskriver att skolan genomför ett flertal aktiviteter vid skolans vinterfriluftsdag, varav de flesta är kostnadsfria. Väljer eleverna utförsäkning i Solbergsbacken så får de dock själva bekosta avgift för buss, liftkort och skidhyra själva, vilket totalt blir drygt 200kronor.

Enligt 4 kap. 4 § skollagen ska utbildningen i grundskolan i princip vara avgiftsfri. Det får dock förekomma enstaka inslag som kan föranleda en obetydlig kostnad för eleverna. Enligt Skolinspektionens bedömning är avgiften vid Alneskolan för hög för att kunna bedömas som en sådan obetydlig kostnad som är förenlig med skollagens krav på lika tillgång till utbildning. Det faktum att skolan erbjuder kostnadsfria alternativ förändrar inte Skolinspektionens bedömning.